

2023-12-06

Fågelinventering enligt revirkartering och atlasinventering vid Norra Sunnersta

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Gustavianska Stiftelsen

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Granskningsversion: 2023-12-06

Uppdragsansvarig: Aina Pihlgren

Medverkande: Maryam Bessouda, Max Karlsson, Ebba Melin,

Rapporten bör citeras: Ekologigruppen 2023. Fågelinventering enligt revirkartering och atlasinventering vid Norra Sunnersta.

Intern granskning av rapport: Aina Pihlgren, 2023-10-20

Foton: Om inget annat anges: Ekologigruppen AB

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 10124

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Uppdragets mål och syfte	5
Metod	8
Resultat	10
Naturvårdsrelevanta arter	10
Naturtyper och fågelbiotoper i området	11
Fynd- och fortplantningsområden-/revirkartor	12
Tidigare fynd	16
Presentation av naturvårdsrelevanta arter	17
Vanligt förekommande fågelarter	27
Lagstiftning för fåglar	29
Artskyddsförordningen	29
Förslag till vidare utredningar	31
Referenser	32
Bilaga 1. Inventeringsfakta	33
Bilaga 2. Metodik	34
Fältinventering	34
Läsanvisning till fortplantningsområden-/revirkartor	35
Bilaga 3.	36

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Gustavianska Stiftelsen genomfört en fågelinventering i detaljplaneområde Norra Sunnersta i Uppsala kommun. Inventeringsområdet ligger i södra Uppsala. Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets värden för fågellivet och utreda om fågelarter har fortplantningsområden/revir inom området. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag om områdets fågelliv för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en pågående detaljplan.

Två metoder användes vid inventeringen: revirkartering och atlasinventering. Genom att kombinera de båda metoderna ges svar på hur många revir av en specifik art det finns inom ett område, och möjlighet att bedöma sannolikheten för häckning av alla förekommande arter inom området.

Naturvårdsrelevanta arter

Fokus har legat på arter vars nationella, regionala eller lokala bevarandestatus är sådan att särskilda åtgärder kan vara aktuella i samband med en exploatering. Detta omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. Dessa arter benämns i denna rapport som naturvårdsrelevanta arter. Motiv till varför en art bedöms vara naturvårdsrelevant finns under respektive art under resultatdelen. Även vanligt förekommande fågelarter har omfattats av inventeringen.

I samband med inventeringen påträffades 83 fågelarter. Av dessa arter är 36 naturvårdsrelevanta som observerades inom inventeringsområdet. 47 är vanligt förekommande arter. Ytterligare 16 naturvårdsrelevanta fågelarter finns noterade från det inventerade området enligt databasen Artportalen (sökning mellan 2000–2023). Alla de naturvårdsrelevanta arterna är markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1 och/eller är rödlistade. För 21 av de naturvårdsrelevanta arterna är bedömningen att de har fortplantningsområde/revir inom inventeringsområdet.

Artskyddsförordningen

Från och med 2022-10-01 gäller en justering av lagstiftning för fåglar i artskyddsförordningen. För alla fågelarter gäller liksom tidigare att man inte får avsiktligt förstöra bon eller ägg. Vad gäller naturvårdsrelevanta arter så får man enligt nya lagstiftningen inte störa dem om denna störning riskerar innebära att populationen inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå. Tidigare skrivning att fortplantningsplatser och viloplatser är skyddade är nu borttagna.

Bedömning av eventuell påverkan av detaljplanen

Inom detaljplaneområdet planeras för bland annat radhus och förskolor. Den planerade bebyggelsen överlappar med revir av fler naturvårdsarter. För dessa arter behöver det utredas vidare om bebyggelsen kan ha en negativ påverkan på arternas population, detta kan göras i en artskyddsutredning. Om det finns risk för en negativ påverkan kan man behöva göra justeringar i planen och/eller utföra skyddsåtgärder för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion och att populationerna därmed inte riskerar att minska.

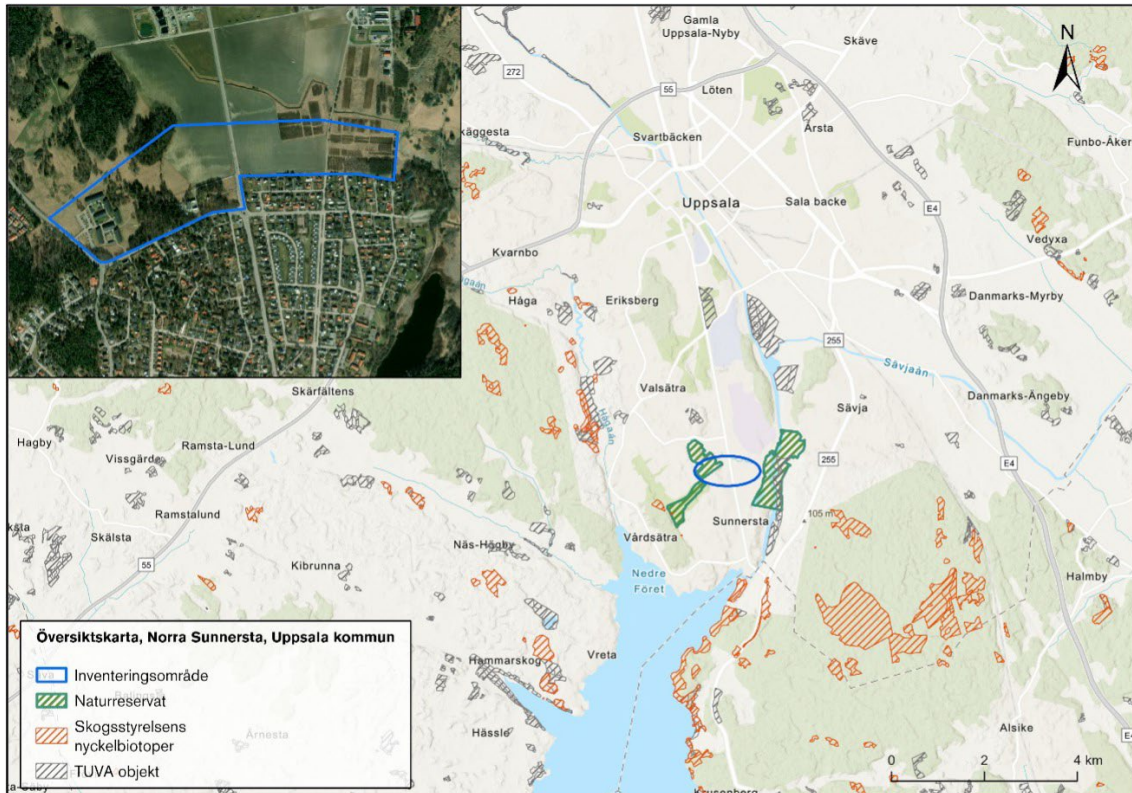
Förslag till vidare utredningar

Rekommendationen är att genomföra en artskyddsutredning där en bedömning av påverkan på arterna utreds, och där förslag ges på skyddsåtgärder i syfte att undvika störning som riskerar att populationerna av förekommande fågelarter inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Inledning

Uppdragets mål och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Gustavianska Stiftelsen genomfört en fågelinventering i detaljplaneområde Norra Sunnersta i Uppsala kommun. Inventeringsområdet ligger i södra Uppsala och utgörs av en mosaik av öppna områden med odlingsmark och skogsdungar samt bebyggelse. Läge och avgränsning framgår av Figur 1. Inom planområdet planeras för bland annat radhus och förskolor, se illustrationsplan i Figur 2.

Figur 1. Översikt över inventeringsområdet. Den blå cirkeln visar inventeringsområdets läge. TUVAs objekt är äng och betesmarker med höga naturvärden. Den infällda kartan visar hela inventeringsområdet. Bakgrundskarta: Esri images, topografiska kartan.k,m

Figur 2. Illustrationsplan som visar planerad bebyggelse inom detaljplanen. Planen är preliminär.

Fågelinventeringen har omfattat alla fågelarter. Fokus i uppdraget har legat på arter vars nationella, regionala eller lokala bevarandestatus är sådan att särskilda åtgärder kan vara aktuella i samband med en exploatering. Detta omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. Dessa arter benämns i denna rapport som naturvårdsrelevanta arter. Motiv till varför en art bedöms vara naturvårdsrelevant finns under respektive art under resultatdelen.

Målet med utredningen har varit dokumentera områdets värde som fortplantningsområde för fåglar. För naturvårdsrelevanta arter har målet varit att utreda och avgränsa arternas fortplantningsområden i form av häckningsrevir inom området. För övriga arter har målet varit att uppskatta antal par i inventeringsområdet (figur 1). För samtliga arter är målet att indicium på häckning i inventeringsområdet ska kartläggas.

Syftet har varit att ta fram ett kunskapsunderlag om områdets fågelliv för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med en pågående detaljplan. Vidare kan fågelinventeringen ligga till grund för en artskyddsutredning som belyser detaljplanens eventuella påverkan på skyddade fågelarter för tillståndsprövning enligt miljöbalken. En artskyddsutredning kan också vid behov ge förslag till skyddsåtgärder för att undvika störning som riskerar att populationerna av förekommande fågelarter inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Fågelarter som behandlas med noggrann utredning (naturvårdsrelevanta arter).

Rödlistan arter

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020. Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (DD) kunskapsbrist. Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Fågelarter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen

Här listas arter som omfattas av fågelarter som ingår i fågeldirektivets bilaga 1. För dessa arter ska respektive medlemsstat upprätta skyddade livsmiljöer. Fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG) omfattar alla vilda fågelarter som förekommer naturligt inom EU och gäller för fåglar samt deras ägg, bon och livsmiljöer. Syftet är att återskapa arternas populationer på en nivå "som svarar mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov". Det ska ske genom åtgärder riktade mot arterna och deras livsmiljöer (Naturvårdsverket 2009).

Fågelarter med liten lokal population

Här innefattas arter som lokalt har en liten population men som inte är rödlistade då de är förhållandevis vanliga i ett nationellt perspektiv.

Fågelarter som uppvisar en negativ trend

Innefattar arter med tydligt negativ trend som är statistiskt säkerställd under en flerårig period, men som inte fångats upp i någon rödlisteklassning.

Tidigare rödlistade fågelarter

De tidigare rödlistade arter som omfattas är de arter där populationen inte minskar men där denna stabiliserats på en lägre nivå (minst <-25%) på grund av habitatförändringar i Sverige. Arter som återgått till en tillfredställande nivå omfattas ej.

Ansvarig för rapporten har varit Maryam Bessouda. Medverkande har varit Ebba Melin (kartor). Fältarbete har genomförts under perioden 2023-04-04 till 2023-06-26 av Max Karlsson. Intern kvalitetsgranskare och uppdragsansvarig har varit Aina Pihlgren.

Metod

Nedan summeras de viktigaste delarna i genomförande av inventeringen. För mer information rörande metodik och tillvägagångssätt hänvisas bilaga 2 Metodik.

Förarbete

Inför fältarbetet genomfördes ett förarbete med framtagande av fältkartor, upplägg av inventeringsrutter, samt sök i databasen Artportalen från år 2000–2023 (ArtDatabanken 2023). Utsök från Artportalen gjordes flera gånger inför inventeringen i syfte att få en bild av nuvarande och tidigare utbredning av naturvårdsrelevanta arter i inventeringsområdet (Figur 1).

Fältarbete

Totalt genomfördes 8 besök i området mellan april och slutet av juni genom att området systematiskt gick igenom i enlighet med gängse metodik (Naturvårdsverket 2003). Besöken i april syftade till att täcka in arter som påbörjar sin häckning tidigt på säsongen, till exempel hackspettar. För att inventera arter som anländer sent från sina övervintringslokaler till sina häckningsplatser förlades de sista besöken till mitten och slutet av juni. I bilaga 1 redovisas inventeringsfakta.

Vid fältbesöken användes en iPad med programvara Fieldmaps för att registrera fågelobservationer. Vid varje observation av naturvårdsrelevant fågel noterades art, position med 10 meters noggrannhet, om möjligt kön, antal, häckningskriterie/aktivitet. För att optimera förutsättningarna för fågelobservationer genomfördes inventeringarna från tidig morgon till förmiddag och företrädesvis under dagar med klart väder och svaga vindar.

Inventeringen utfördes i enlighet med de två metoderna Revirkartering och Atlasinventering. Genom att kombinera de båda metoderna ges svar på hur många revir av en specifik fågelart det finns inom ett område och om det rör sig om konstaterad, trolig eller möjlig häckning.

Revirkartering

Fågelinventeringen genomfördes i fält genom metod: Fåglar, revirkartering, generell metod (Naturvårdsverket 2012). Undersökningstypen är den vanligaste metoden för bestämning av tätheter av fågelarter i landmiljöer och den mest relevanta när det gäller att kartlägga fågelarters fortplantningsområde. Metodiken rekommenderar åtta till tolv fältbesök fördelade på olika tidpunkter under fåglars häckningstid och under samma år (Naturvårdsverket 2012).

För att avgränsa ett revir krävs enligt metoden noteringar vid tre besök. Undantag från denna regel görs då häckning konstaterats (bo med ägg eller ungar påträffats etc.). Undantag görs även för arter som anländer till häckplatsen först i slutet av maj eller början av juni. Eftersom inventeringen endast omfattar två besök under denna period så avgränsas revir för dessa arter även vid endast två observationstillfällen.

Atlasinventering

Revirkarteringen kompletterades med undersökningstyp atlasinventering (Bengtsson, K. & Green, M. 2013), enligt metodik från svensk fågelatlas (BirdLife 2012). Syftet med metoden är att kartlägga hur säkert det är att en viss fågelindivid häckar på platsen. Detta görs genom att registrera beteenden som kan tyda på häckning, till exempel vuxen fågel med mat i näbben. Metodiken bygger på ett system med 20 olika kriterier som på olika sätt påvisar de tre kategorierna konstaterad, trolig eller möjlig häckning (Bengtsson, K. & Green, M. 2013).

Artportalen

Ytterligare information om områdets fågelliv har inhämtats från databasen Artportalen om det har funnits relevanta data. Utsök av data har skett inom ett större område än inventeringsområdet (figur 1) då fynd i Artportalen ofta har relativt dålig geografisk noggrannhet. Analys har gjorts av fyndens

relevans inom inventeringsområdet utgående från kommentarer för de enskilda fynden, samt i fall relevant häckningsbiotop finns i området.

Alla noterade arter i denna inventering har rapporterats på databasen Artportalen. Naturvårdsrelevanta arter registreras med en noggrannhet på cirka 10 meter, övriga arter på delområdesnivå.

Avgränsningar

Alla fågelarter har omfattats av inventeringen men fokus för denna inventering har legat på så kallade naturvårdsrelevanta arter, det vill säga arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population (se faktaruta sid. 6). För dessa arter har eventuella fortplantningsområden/revir ritats ut. Arter som inte omfattas av revirkarteringen är lokalt mycket vanliga arter som exempelvis lövsångare, blåmes, talgoxe, skata och bofink. Dessa arter noteras bara genom uppskattning av antalet par i inventeringsområdet, samt häckningskriterium enligt metodik atlasinventering (BirdLife 2012), Bilaga 2.

Det har inte ingått i uppdraget att utreda bevarandestatus, störning, påverkan på fortplantningsområden eller om artskyddsförordningen är tillämplig i området för påträffade arter.

Osäkerhet i bedömningen

Revirkarteringen har viss grad av osäkerhet, särskilt vad gäller exakt geografisk avgränsning av fortplantningsområden/revir. Ju färre observationer som revirkarteringen bygger på desto större osäkerhet finns vad gäller den geografiska avgränsningen av fortplantningsområdet/reviret. För arter med stora revir som exempelvis kråka och många hackspettar kan det trots flera observationer ofta vara svårt att avgränsa reviret. För vissa arter saknas också kunskap om generell revirstorlek varför det är svårt att avgränsa reviren.

Det finns i flera fall en viss osäkerhet avseende fynd från databasen Artportalen eftersom de ofta har en låg lägesnoggrannhet. Det kan leda till att arter som är registrerade utanför inventeringsområdet ändå hör hemma där. Vi bedömer dock sammantaget att aktuell inventering har så god säkerhet att kunskapskravet i miljöbalken uppfylls.

Figur 3. Spillkråka förekommer i det sydvästra skogsområdet. Spillkråkan noterades vid andra inventerings tillfället med sång, men bedöms inte häcka inom området. Foto: © Magnus Nilsson

Resultat

I samband med inventeringen påträffades 83 fågelarter: 36 naturvårdsrelevanta fågelarter och 47 vanligt förekommande fågelarter. De naturvårdsrelevanta arterna redovisas i tabell 1. Observationer och avgränsade revir för dessa arter redovisas i kartor figur 3–9. De naturvårdsrelevanta fågelarter som enligt databasen Artportalen (sökning mellan 2000–2023) finns noterade från inventeringsområdet presenteras i tabell 2. De vanligt förekommande arter som påträffades under inventeringen redovisas i tabell 3. De förkortningar som används i texterna nedan är FD=fågeln är markerad med B i fågeldirektivets bilaga 1, samt rödlistekategorier: NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, LC=livskraftig.

Naturvårdsrelevanta arter

34 av arterna är markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1 och/eller är rödlistade (faktaruta sida 6). För 21 av de naturvårdsrelevanta arterna är bedömningen att de har fortplantningsområden/revir i inventeringsområdet. Observationer och eventuella avgränsade revir för dessa arter redovisas i kartor figur 3–7. Mer information om arternas ekologi, status och trend, samt förekomst i området redovisas under avsnitt *Presentation av noterade naturvårdsrelevanta arter*.

Tabell 1. Tabellen redovisar naturvårdsrelevanta arter som noterades vid inventeringen. FD=Arten är markerad med B i fågeldirektivets bilaga 1. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad. LC=livskraftig.

Svenskt namn	RK/FD	Häckningsstatus	datum
Björktrast	NT	Flera par, permanenta revir, trolig häckning, pulli/nyligen flygga ungar	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Buskskvätta	NT	1 par i lämplig biotop, möjlig häckning	2023-05-10, 2023-06-04.
Entita	NT	1 ex, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-06-16, 2023-06-25
Fiskgjuse	FD	1 ex, sträckande	2023-05-10.
Fiskmåså	NT	2–4 ex, häcktid, spelsång, avdelningsbeteende	2023-04-04, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16.
Fisktärna	LC/FD	Föda åt ungar, häckar inte i området	2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-25.
Gransångare	Lokalt ovanlig	1–2 ex, spel/sång	2023-05-10, 2023-06-25.
Gråkråka	NT	2, par, permanent revir, 1 trolig och 1 konstaterad häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Gråsparv	Negativ trend	2 par, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Gräshoppsångare	Lokalt ovanlig, negativ trend	1 ex, ej häckning	2023-06-25.
Grönfink	EN	7–9 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Gröngöling	Lokalt ovanlig, tidigare rödlistad	1 ex (hane), permanent revir, möjlig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16
Gulsparr	NT	3 revir (hanar), 2 par, permanent revir, 2 troliga och 1 konstaterad häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Göktyta	Lokalt ovanlig, tidigare rödlistad	1 par, permanent revir, konstaterad häckning	2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16.
Hämpling	LC/ Tidigare rödlistad	1 ex, permanent revir, ej häckning inom området	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-06-25
Kattuggla	Lokalt ovanlig	1 par (precis utanför buffertområdet) + 1 ex, permanent revir, trolig häckning & möjlig häckning respektive	2023-04-04, 2023-05-10.
Mindre hackspett	NT	2 ex, spelsång, ena ej häckning + trolig häckning utanför området	2023-04-04, 2023-05-10.

Näktergal	Negativ trend	1 ex, Permanent revir	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10.
Ormvråk	Lokalt ovanlig	1 ex Permanent revir, 1 par sett precis utanför området	2023-04-04, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12,
Stjärtmes	Negativ trend	1 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10
Skrattmåså	NT	Födosökande, ej häckning	2023-04-27, 2023-06-12, 2023-06-16.
Sparvhök	Lokalt ovanlig	1 ex, ej häckning	2023-05-10.
Spillkråka	NT/FD	1 ex, spel/sång, ej häckning	2023-04-27.
Stare	VU	7-9 par, 6 konstaterade häckningar, 1 möjlig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16.
Stenskvätta	Lokalt ovanlig	2 ex i lämplig biotop (hanar), ej häckning	2023-05-10.
Svartvit flugsnappare	NT	5 revir (hanar), permanent revir, trolig häckning	2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Sånglärka	Lokalt ovanlig, tidigare rödlistad	3 revir (hanar), permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Sädgås	VU/ FD	Sträckande	2023-04-04
Sävsparv	NT	1 permanent revir (hane) precis utanför området,	2023-06-12, 2023-06-25.
Trana	LC/FD	1 ex, ej häckning	2023-06-12
Tornfalk	Lokalt ovanlig	2 ex i lämplig biotop, födosökande, ej häckning	2023-06-04, 2023-06-16.
Tornseglare	EN	1 par i lämplig biotop, möjlig häckning, födosökande	2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Vattenrall	LC	1 ex, obs i häcktid lämplig biotop	2023-06-04
Östersjötrut	VU	1 ex, ej häckning	2023-04-27, 2023-06-04, 2023-06-16
Ängspiålrka	Lokalt ovanlig, tidigare rödlistad	4 ex, ej häckning	2023-04-27.
Ärtsångare	NT	1 par, permanent revir, trolig häckning	2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.

Naturtyper och fågelbiotoper i området

Inventeringsområdet är cirka 27 hektar stort och domineras av öppna fält i form av åkermark i öster och mindre ytor gräsmark till väster. I den västra delen av inventeringsområdet förekommer också skogsdungar som utgörs av triviallövskog, samt ädellövskog. I anslutning till inventeringsområdet i östlig riktning finns en stor öppen våtmark som utgör en viktig livsmiljö för ett stort antal fåglar. Landskapet runtomkring är mycket heterogent och inventeringsområdet omringas av flera naturreservat av varierande karaktär och präglas av närheten till Fyrisån.

Öppen mark

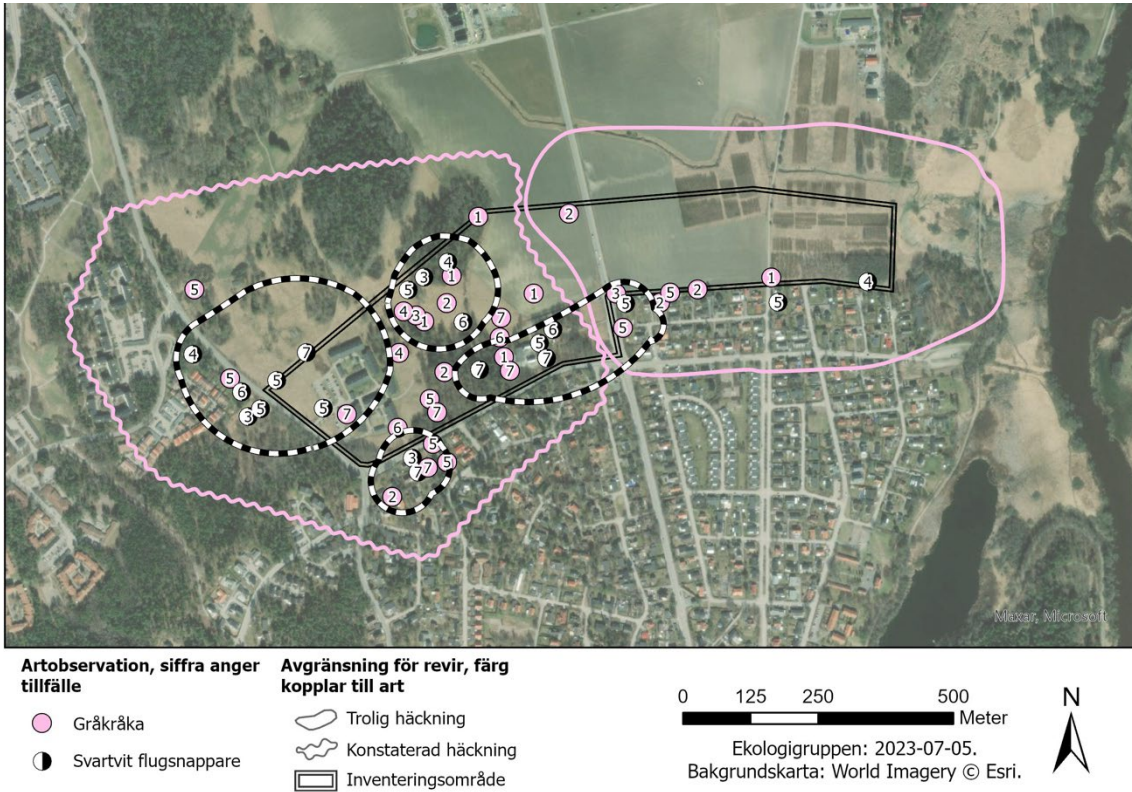
De öppna områdena utgörs mest av åkermark och bitvis betesmark. Dessa utgör lämpliga biotoper för både häckning och födosök för flera arter som ängspiålrka, buskskvätta och gulsparrv. Likaså är gräsmarkerna viktiga för arter som föredrar att häcka bland buskar eller födosöka på marker med kort vegetation, som till exempel, ärtsångaren.

Trivial- och ädellövskog

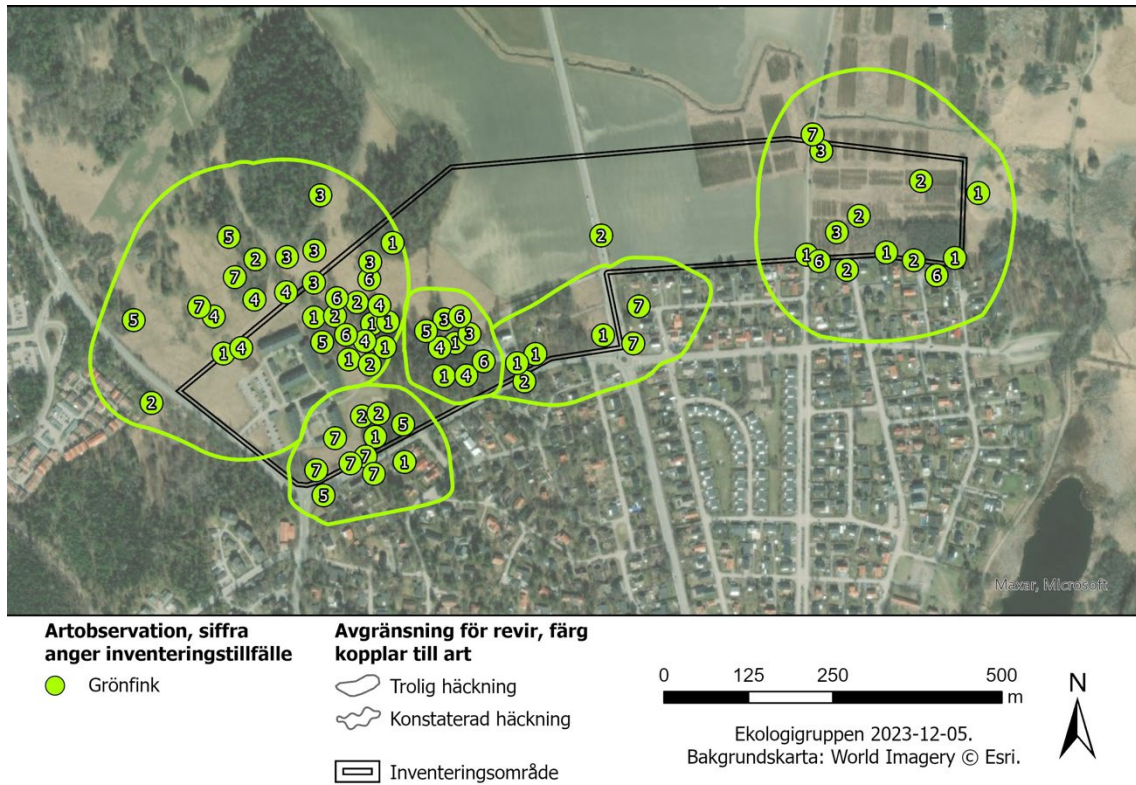
Skogspartierna i den västra delen av inventeringsområdet är av stor betydelse för arter knutna till brynmiljöer som grönfink som observerades under alla inventeringstillfällena. Gröngöling, stare och mindre hackspett är beroende av grova träd och har revir i dessa skogspartier. Flera lämpliga bohål har noterats i skogen.

Fynd- och fortplantningsområden-/revirkartor

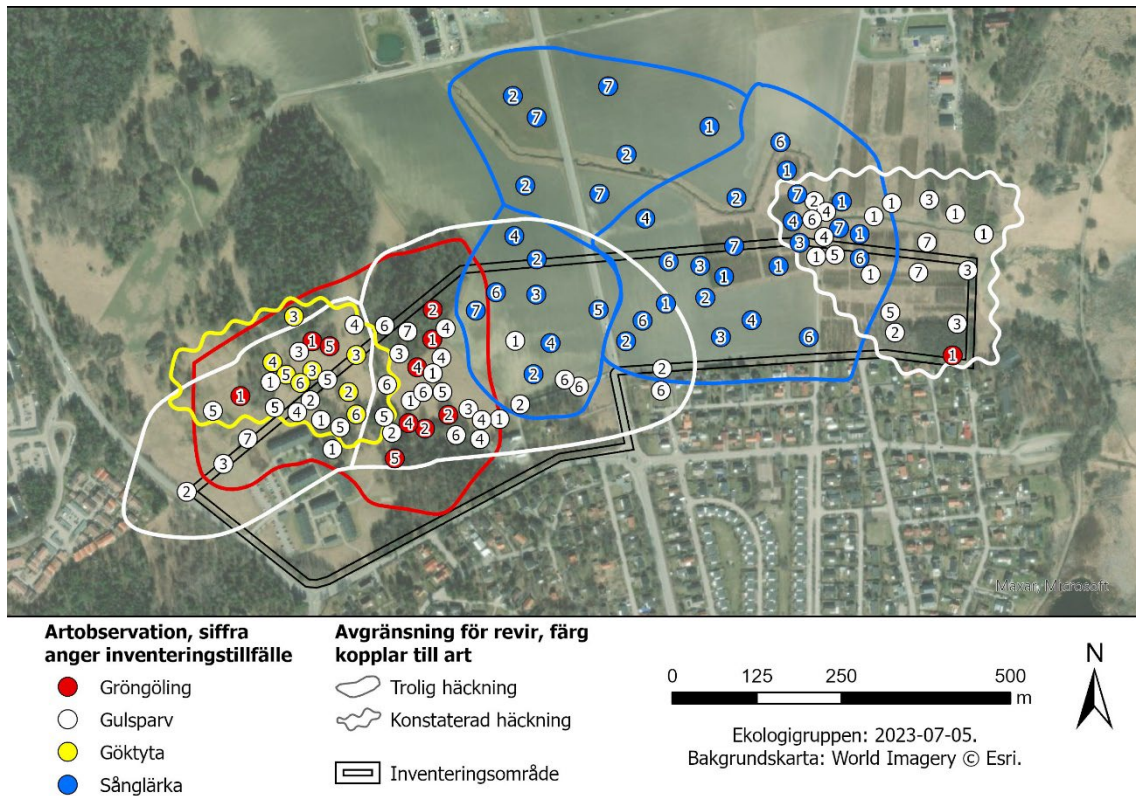
I kartorna nedan, figur 3–9, redovisas förekomst av de påträffade naturvårdsrelevanta arterna. Om en art påträffades minst tre gånger inom inventeringsområdet har fortplantningsområden/revir ritats ut. Avgränsning av reviren är schematiska och visar inte exakt avgränsning. För mer information om metodik hänvisas till metodavsnittet under bilaga 1.

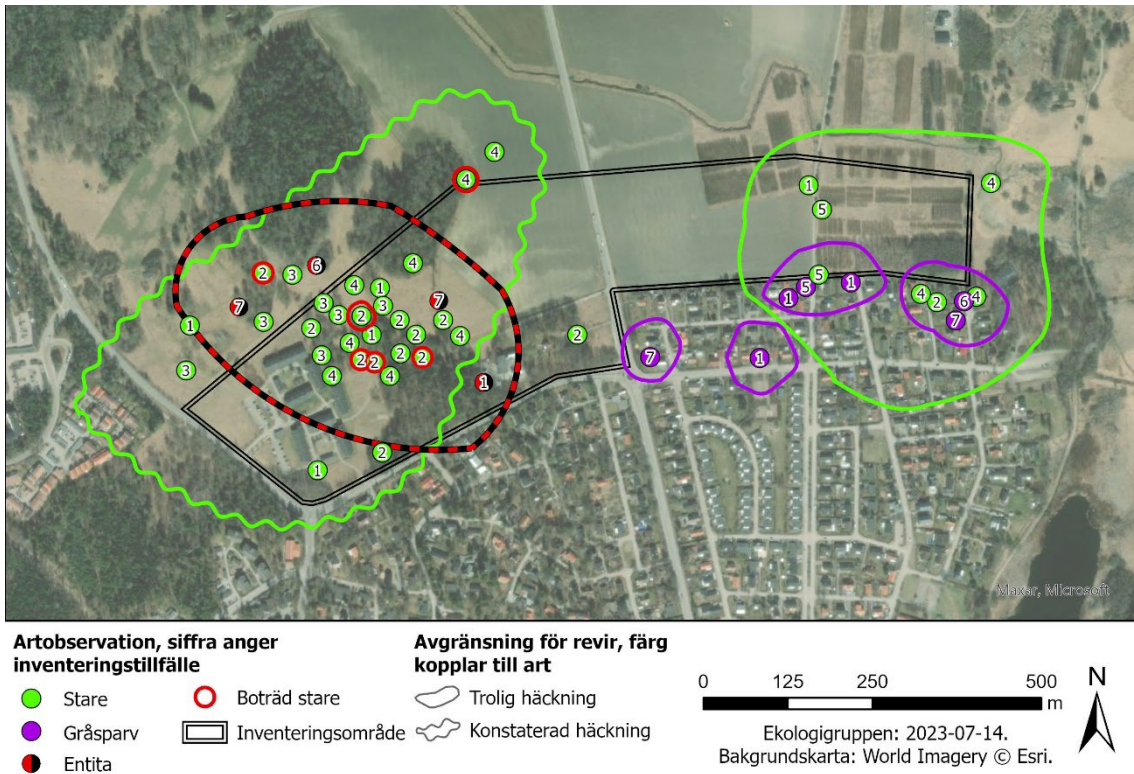
Figur 4. Revirkarta för gråkråka (NT) och svartvit flugsnappare (NT). På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter observationstillfällena och revir med linjer. Linjerna är heldragna vid trolig häckning och vågiga vid konstaterad häckning.

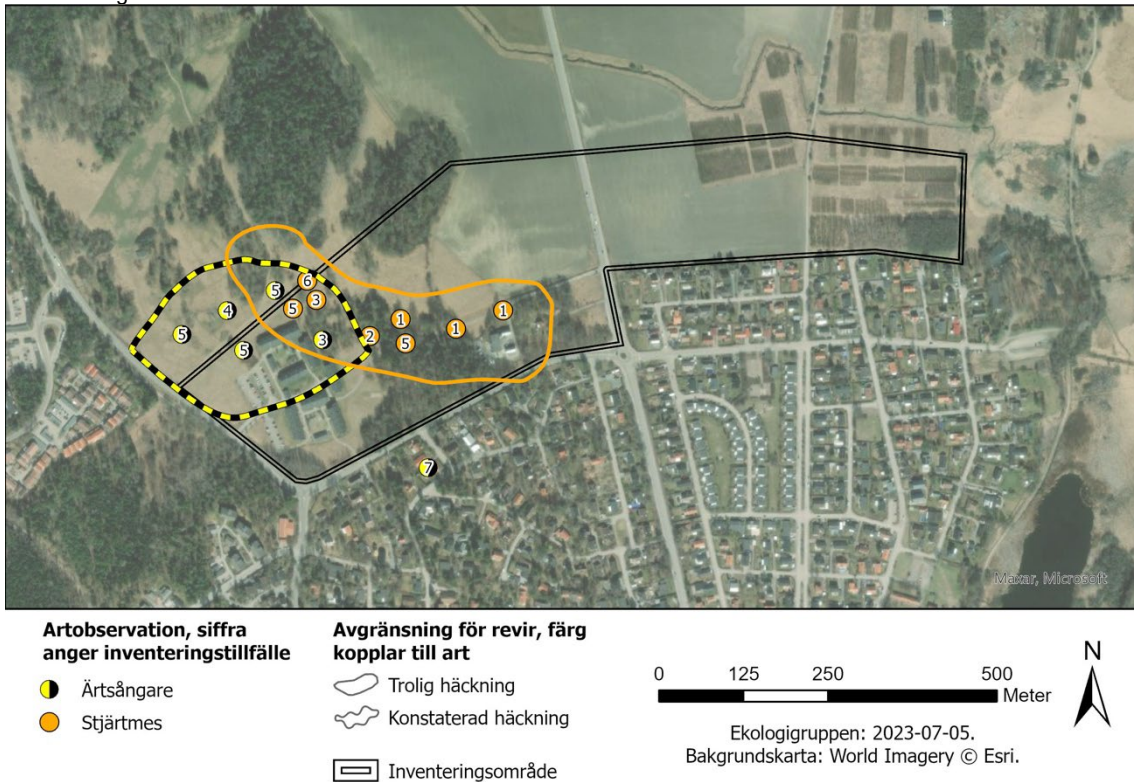
Figur 5. Revirkarta för grönfink (EN). På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter observationstillfällena och revir med linjer. Linjerna är heldragna vid trolig häckning och vågiga vid konstaterad häckning.

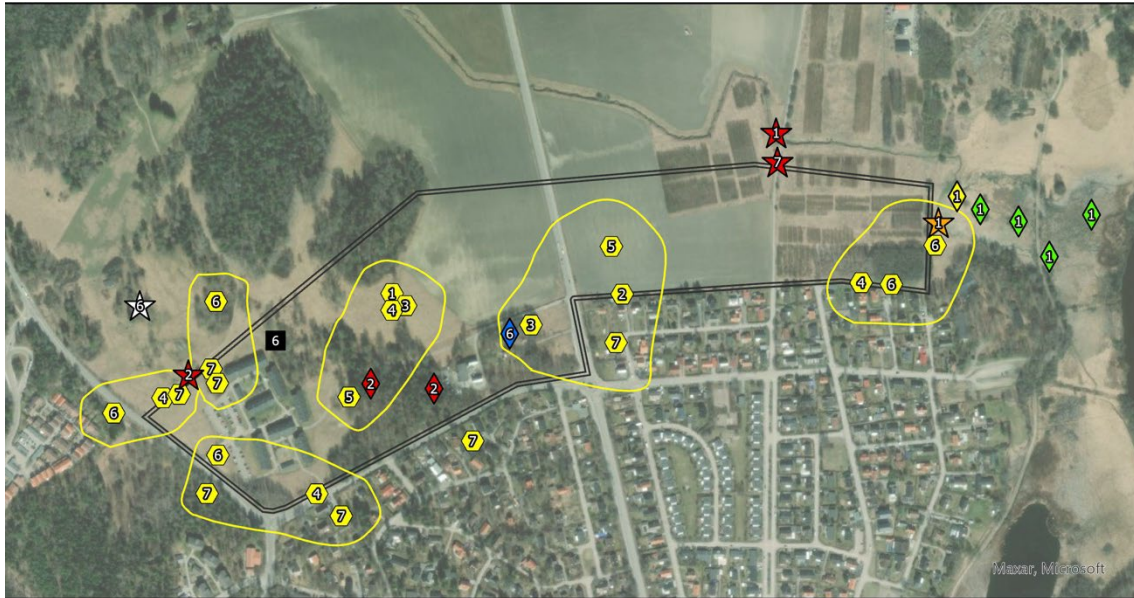
Figur 6. Revirkarta för gröngöling (LC), gulspurv (NT), göktyta (LC) och sånglärka (LC). På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter observationstillfällena och revir med linjer. Linjerna är heldragna vid trolig häckning och vågiga vid konstaterad häckning.

Figur 7. Revirkarta för stare (VU), gråsparv (LC) och entita (NT). På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter observationstillfällena och revir med linjer. Linjerna är heldragna vid trolig häckning och vågiga vid konstaterad häckning.

Figur 8. Revirkarta för ärtsångare (NT) och stjærtmes (LC). På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter observationstillfällena och revir med linjer. Linjerna är heldragna vid trolig häckning och vågiga vid konstaterad häckning.

Artobservation, siffror anger tillfälle

◆ Bergfink	☆ Silltrut
◆ Enkelbeckasin	◆ Stenknäck
★ Hämpling	■ Större hackspett
★ Accipiterhök	◆ Vattenrall

◆ Björktrast

▭ Inventeringsområde

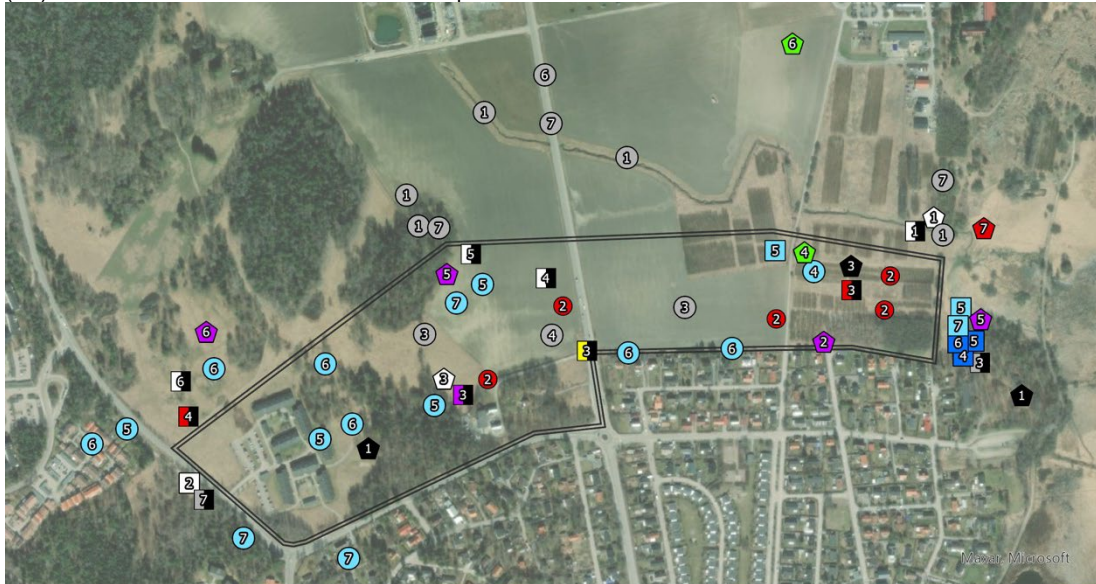
Avgränsning för revir, färg kopplar till art

○ Trolig häckning

0 50 100 200 m

Ekologigruppen 2023-12-05.
Bakgrundskarta: World Imagery © Esri.

Figur 9. Kartan visar revir av björktrast (NT) samt observationer av övriga arter som påträffades inom inventeringsområdet: bergfink (LC), enkelbeckasin (LC), hämpling (LC), silltrut (LC), stenknäck (LC), större hackspett (LC) och vattenrall (LC). På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter observationstillfället.

Artobservation, siffror anger inventeringstillfälle

■ Buskskvätta	◆ Kattuggla	◆ Sparvhök	○ Tornseglare
■ Fiskgjuse	○ Mindre hackspett	◆ Stenskvätta	○ Ängsplärlä
■ Fiskmås	■ Näktergal	□ Spillkråka	▭ Inventeringsområde
■ Gransångare	○ Ormvråk	■ Sävsparv	
◆ Gräshoppångare	◆ Skrattmås	◆ Tornfalk	

0 50 100 200 m

Ekologigruppen 2023-12-05.
Bakgrundskarta: World Imagery © Esri.

Figur 10. Kartan visar observationer av övriga arter som påträffades inom inventeringsområdet: buskskvätta (NT), fiskgjuse (LC/FD), fiskmås (NT), gransångare (LC), gräshoppångare (LC), kattuggla (LC), mindre hackspett (NT), näktergal (LC), ormvråk (LC), skrattmås (NT), sparvhök (LC), stenskvätta (LC), spillkråka (NT/FD), sävsparv (NT), tornfalk (LC), tornseglare (EN) och ängsplärlä (LC). På kartan markeras observationerna som punkter numrerade efter observationstillfället.

Tidigare fynd

Det finns fynd från databasen Artportalen från inventeringsområdet (tabell 2 och bilaga 3). Flera fynd är registrerade med hög noggrannhet vilket gör att fynden går att knyta till inventeringsområdet. Andra fynd är rapporterade med låg noggrannhet och svåra att koppla till området.

Observationer som bedöms relevanta ur artskyddsförordnings-synpunkt

Enligt uppgifter registrerade i databasen Artportalen (sökning 2000–2023) finns 16 naturvårdsrelevanta arter noterade från området. Det rör sig främst om fynd av naturvårdsrelevanta arter som potentiellt skulle kunna ha fortplantningsområden i inventeringsområdet eller i dess omedelbara närhet.

Tabell 2. Tabellen visar arter registrerade på databasen Artportalen som bedöms ha fortplantningsområden eller viloplatsar inom inventeringsområdet under åren 2000–2023. ASF=Artskyddsförordningen. 4 §=skydd i ASF. FD=Arten är markerad med B i fågeldirektivets bilaga1. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, LC=livskraftig.

Svenskt namn	RK/FD	Förekomst	Datum
Bivråk	FD	Födösökande	
Brun kärrhök	FD	Födösökande-spel/sång	Artportalen, 2020, 2021, 2022, 2023
Duvhök	NT	Rastande-födösökande-sträckande	Artportalen, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023
Grönsångare	NT	Spel/sång	Artportalen, 2015, 2023
Hussvala	VU	Födösökande-lockläte	Artportalen 2019, 2021, 2022, 2023
Hornuggla	NT	Lockläte	Artportalen, 2019, 2022
Kungsfiskare	VU	Lockläte	Artportalen, 2019
Kornknarr	NT	Lockläte, spel/sång	Artportalen, 2020, 2023
Mindre flugsnappare	FD	Spel/sång-födösökande	
Rosenfink	NT	Spel/sång	Artportalen, 2021, 2023
Rödvingetrast	-	Lockläte-rastande-spel/sång	Artportalen, 2019, 2021, 2022, 2023
Rörsångare	NT	Spel/sång	Artportalen, 2019, 2021, 2022, 2023
Stenfalk	NT/FD	Sträckande	Artportalen, 2019
Storspov	EN	Spel/sång	Artportalen, 2020
Sparvuggla	LC/FD	Revir, ej häckning	Artportalen, 2023
Törnskata	LC/FD	Rastande-födösökande	Artportalen, 2019, 2020, 2021

Observationer som inte bedöms relevanta ur artskyddsförordningssynpunkt

Enligt Artportalen (2000–2023) har 10 arter noterats förbiflygande men inte med något beteende som tyder på revirhävdande eller häckning, dessa arter redovisas i bilaga 3.

Presentation av naturvårdsrelevanta arter

Nedan följer en kortare beskrivning av de påträffade arternas ekologi, status/trend och förekomst i området. Under status och trend motiveras varför en art har bedömts vara naturvårdsrelevant och alltså omfattats av en mer noggrann utredning. Naturvårdsrelevanta arter (faktaruta sidan 6) omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, naturvårdsarter, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. Information om arternas ekologi och populationsutveckling har inhämtats från Artfakta (ArtDatabanken 2023), om status och trender från Sveriges fåglar (Wirdheim 2022), Övervakning av fåglarnas populationsutveckling (Green m. fl. 2023) och från Rödlistan 2020. Information om fågelarters förekomst i inventeringsområdet har inhämtats från databasen Artportalen (sökning 2000–2023).

Björktrast (NT)

Ekologi

Björktrast förekommer i olika slags miljöer som fjällbjörkskog, löv- och blandskog, parker, alléer, trädgårdar. Den häckar i skogar, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och i trädgårdar. Daggmaskrika gräsmattor verkar fungera som födosöksmiljö (ArtDatabanken 2023).

Status/trend

Björktrast, som var ny på rödlistan 2020, är rödlistad i kategori nära hotad (NT). Populationen bedöms ha gått ner cirka 20 % de senaste åren (ArtDatabanken 2023). Den verkar inte ha särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden.

Förekomst i området

Björktrast observerades under alla inventeringstillfällen. Arten bedöms ha flera permanenta revir inom inventeringsområdet vilket innebär trolig häckning.

Entita (NT)

Ekologi

Entita har relativt stort revir, 4–5 hektar, för att vara en så liten fågel. Entitan är en hålhäckare men kan inte själv hacka fram sitt hål utan är beroende av miljöer som erbjuder naturliga hål. I många av våra skogar kan det antas att naturliga bohål är en begränsande resurs för hålhäckare. Entitan får då konkurrera om bohålen med till exempel talgoxe och blåmes som finns i samma miljöer. Eftersom entitan är underlägsen gentemot dessa arter, får den ofta hålla till godo med hål av dålig kvalitet. Ofta får den använda hål som ligger längre ner och som utsätts mer frekvent av bopredatorer (ArtDatabanken 2022).

Status/trend

Entita som var ny på rödlistan 2020 missgynnas när varierade småmiljöer som skogsdungar, hagmarker och brynmiljöer försvinner. Även bristen på död ved och hålträd påverkar arten negativt. Entita minskat med cirka 20% de senaste 10 åren (Wirdheim 2022).

Förekomst i området

Entita noterades under 3 inventeringstillfällen och har permanent revir. Detta innebär att entita troligen häckar inom inventeringsområdet.

Gråkråka (NT)

Ekologi

Gråkråkan häckar i skogsmark, ofta i anslutning till odlad mark, i parker och trädgårdar samt i olika urbana områden. Detta är den ras av kråka som är bofast i Sverige. Eftersom kråka, när det gäller föda, är generalist och allätare så födosöker den gärna nära mänsklig bebyggelse. Arten har stora

revir och för att lyckas med sin häckning behöver den ha tillgång till en ostörd skogsdunge för placering av själva boet.

Status/trend

Gråkråka var ny på rödlistan 2020 i kategorin Nära hotad (NT) och har inte varit rödlistad tidigare.

Förekomst i området

Gråkråka observerades under alla inventeringstillfällen, både inom och strax utanför inventeringsområdet. Arten bedöms ha 2 permanenta revir, vilket innebär en trolig häckning inom området. 1 par konstaterades häcka i anslutning till området.

Grönfink (EN)

Ekologi

Grönfink häckar i skogsbryn, enbackar, buskmarker, parker och trädgårdar. Arten verkar inte ha särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden.

Status/trend

Grönfink är en i regionen allmänt förekommande art. Arten har inte varit rödlistad tidigare, men den mycket kraftiga populationsnedgången de senaste 10 åren, orsakad av sjukdomen gulknopp, är den numera rödlistad i kategorin starkt hotade arter (EN).

Förekomst i området

Grönfink observerades under alla inventeringstillfällen, flest observation på den västra sidan av området vid skogspartierna och gräsmarken. Arten har 7-9 par i området och flera permanenta revir inom inventeringsområdet, vilket betyder en trolig häckning.

Gulspurv (NT)

Ekologi

Gulspurv häckar i olika typer av öppna miljöer med inslag av träd och buskar. Den är också vanlig på hyggen, kraftledningsgator och andra öppna eller halvöppna områden, dock helst i närheten av odlingsmarker (ArtDatabanken 2022).

Status/trend

Gulspurv var år 2015 rödlistad i kategorin Sårbar (VU) men är i den senaste rödlistan (ArtDatabanken 2020) i kategorin Nära hotad (NT), vilket indikerar att populationsminskningen har avstannat en aning. Enligt Green m.fl. 2021 finns ingen ljusning i sikte för arten utan populationstrenden fortsätter stadigt neråt.

Förekomst i området

Gulspurv observerades under 6 inventeringstillfällen och bedöms ha 3 permanenta revir. Inom inventeringsområdet förekommer 1 konstaterad häckning och 2 troliga häckningar. Ett par häckar i östra delen, och i västra delen finns två hanar och åtminstone en hona.

Mindre hackspett (NT)

Ekologi

Mindre hackspett är Sveriges minsta hackspettsart med en kroppslängd av endast cirka 15 centimeter. Arten lever i löv- och blandskog med förekomst av äldre lövträd, i södra Sverige särskilt ädellövträd. Under vintern kan födosök ske även i äldre grandominerad skog, troligen för att den ger bättre skydd mot rovdjur och rovfåglar än ren lövskog. För häckning krävs döda lövträd, men boträd är sannolikt sällan en begränsande faktor. I stället tycks födotillgången under senvinter och vår vara en begränsande faktor (ArtDatabanken 2022). Mindre hackspett har stora revir. För att häcka framgångsrikt behöver ett par cirka 40 hektar äldre lövdominerad skog inom ett område på upp till 200 hektar.

Status/trend

Mindre hackspett tillhör en av de skogslevande arter som påverkats negativt på grund av brist på död ved och hålträd i många skogar (Green m.fl. 2021). Arten är rödlistad som NT-nära hotad eftersom populationen har minskat kraftigt, cirka 60%, under de senaste 10 åren (Wirdheim 2021). Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för att hamna i kategori (VU)-sårbar. (ArtDatabanken 2022).

Förekomst i området

Spel/sång av 2 ex mindre hackspett har noterats under 2 inventeringstillfällen. Det ena häckar strax utanför inventeringsområdet och den andra häckar ej inom området.

Spillkråka (FD/NT)

Ekologi

Spillkråka lever främst i större, sammanhängande barr- eller blandskogar med god förekomst av gamla eller senvuxna träd, gärna tall och asp, med håligheter. De tätaste populationerna förefaller finnas i äldre, variationsrik blandskog med gott om död ved och gamla träd. Spillkråkan, som är beroende av äldre skogar med inslag av liggande och stående död ved, missgynnas av kortare omloppstider i skogsbruket (ArtDatabanken 2022). Varje par utnyttjar 400–1 000 hektar skog beroende på skogens kvalitet, men fortplantningsområdena/reviren kan vara mindre, ned till 100 hektar, om förhållandena är gynnsamma. Spillkråkans är en nyckelart vars bohål utnyttjas av andra fågel- och djurarter, till exempel olika ugglearter, knipa, salskrake, skogsduva, mård och fladdermöss (ArtDatabanken 2022).

Status/trend

Spillkråka är rödlistad som (NT)-nära hotad på grund av en nedåtgående populationstrend. Under den senaste 20-årsperioden har populationen minskat med drygt 20% (Wirdheim 2022). Spillkråka omfattas av fågeldirektivets Bilaga 1.

Förekomst i området

Spillkråkan observerades under ett inventeringstillfälle med sång, men bedöms inte häcka i området.

Buskskvätta (NT)

Ekologi

Buskskvättan häckar i flera olika biotoper på öppen mark, bland annat jordbruksmarker, kalhyggen, hedar och glest bevuxna myrar. I odlingslandskapet förekommer den oftast på dikesrenar, vid vägar och betesmarker eller i anslutning till glest trädbevuxna åkerholmar med god tillgång på utkiksposter. Reder bo i tät vegetation, gärna i tuva.

Status/trend

Arten är rödlistad som nära hotad (NT) sedan 2015 och populationen har minskat med 35–50% de senaste 30 åren, sannolikt som en följd av minskade arealer marginalmarker i jordbrukslandskapet, nedlagda betesmarker och en fragmentering av landskapet (Artfakta 2023). Även enligt Wirdheim m.fl 2022 bedöms buskskvättan ha en negativ populationstrend.

Förekomst i området

Buskskvätta observerades under 2 inventeringstillfällen i lämplig biotop med ett rastande par och en sjungande hane. Detta tyder på en möjlig häckning.

Fiskmås (NT)

Ekologi

Fiskmåsen är en flyttfågel som ibland stannar i Sverige. Arten häckar ensam eller i kolonier i våtmarker, långst kuster, på öar, vid insjöar och ibland även på hustak i samhällen. Den är en allätare

som äter fisk, maskar och skalbaggar men födosöker också i tätbebyggda områden där den exempelvis kan hitta matrester från människor.

Status/trend

Arten har vid tidigare rödlistningstillfällen bedömts som LC (livskraftig), men populationen minskar nu med en takt som medför att kriterierna för NT (nära hotad) blir uppfyllda. Minskningstakten har uppgått till 16 (7–22) % under de senaste 18 åren. Minskningstakten för den svenska populationen bedöms vara nära gränsvärdet för Sårbar (VU). Populationen i Sverige bedöms utgöras av cirka 100 000 par.

Förekomst i området

Fiskmåsens avledningsbeteende samt spel/sång noterades vid flera inventeringstillfällen under häcktid. Arten häckar troligtvis inte inom inventeringsområdet, men det är värt att notera områdets betydelse för regelbundet födosök.

Fiskgjuse (LC/FD)

Ekologi

Fiskgjusen är en stor rovfågel med långa vingar. Arten häckar i anslutning till vatten och hanen bygger stora risbon i toppen av plattkronade, grova tallar. Arten är känd för att återkomma till samma bo i flera år. Fiskgjusens föda består av enbart fisk som inkluderar abborre, gädda och braxen. Arten är således beroende av tillgång till sjöar och vatten med goda förhållanden.

Status/trend

Fiskgjusen har en livskraftig status. Populationen har ökat de senaste 30 åren och bedöms ha en stabil population de senaste 10 åren. Fiskgjuse omfattas av fågeldirektivets Bilaga 1.

Förekomst i området

Fiskgjuse observerades sträckande under ett inventeringstillfälle och bedöms inte häcka inom området.

Gråsparv (LC)

Ekologi

Gråsparven är en kraftigt byggd småfågel med stort huvud och grov näbb. Den häckar gärna i människans närhet, både i städer och på landet. Arten är en social stannfågel som vanligen uppträder i flock. Den häckar typiskt under takpannor eller i ventilhål, ibland i träd.

Status/trend

Gråsparven är inte rödlistad år 2023, men en minskning av populationen har skett de senaste 30 åren. Minskningen har uppgått till 67–77 % under denna period, men under de senaste tio åren har en svag uppgång skett enligt Svensk Fågeltaxering. Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Livskraftig (LC) till Sårbar (VU).

Förekomst i området

Gråsparv observerades i anslutning till och strax utanför inventeringsområdets sydvästra del under 5 inventeringstillfällen. Arten bedöms ha 4 revir vilket indikerar en trolig häckning i nära anslutning till inventeringsområdet.

Göktyta (LC)

Ekologi

Göktytan häckar i löv- och blandskog med gläntor, i nyupptagna hyggen samt i större trädgårdar och parker. Typiskt påträffas arten i kulturlandskapet där hagmarker och glesa skogar utgör optimala häckningsbiotoper i Sverige. En viktig faktor av stor betydelse för göktytan är förekomst av torr och öppen mark där små marklevande myror och deras ägg och larver utgör den viktigaste födokällan.

Status/trend

Göktytan är inte rödlistad men populationen bedöms ha minskat med 31% senaste 10 åren (BirdLife 2022).

Förekomst

Göktyta noterades under 5 inventeringstillfällen. Arten har ett permanent revir och har konstaterats häcka inom inventeringsområdet eftersom parningsceremonier och hämtande av föda åt ungar observerades.

Ormvråk (LC)

Ekologi

Ormvråken är knuten till ekotonen mellan skog och öppnare marker som åkrar, kalhyggen, gräsmarker eller sjöar och förekommer mestadels i det uppbrutna landskapet där den häckar i skogar eller dungar. Pären bygger ett plattformslika bon i större träd. Ormvråken är en varierad opportunist som tar smågnagare, kaniner, reptiler, groddjur och insekter (Artfakta 2023).

Status/trend

Bedömd som LC i rödlistan men anges som en prioriterad art i Bern- och Bonnkonventionen.

Förekomst i området

Ormvråk har observerats oregelbundet under 4 inventeringstillfällen. En viss osäkerhet förekommer om exakta häckningsplatsen. Arterna sågs ofta flyga i nord, nord-västriktning genom skogen. Ormvråk bedöms inte häcka inom inventeringsområdet.

Skrattmå (NT)

Ekologi

Skrattmåsen häckar främst kolonivis i sjöar med långa vassruggar eller i kärr och i anslutning till kusten. Arten är främst en flyttfågel som återvänder i mars. Den är en allätare som bland annat äter maskar och skalbaggar men födosöker också i tätbebyggda områden där den exempelvis kan hitta matrester från människor.

Status/trend

Arten har vid tidigare rödlistningstillfällen bedömts som LC (livskraftig), men populationen minskar nu i sådan takt att kriterierna för NT (nära hotad) blir uppfyllda. Arten har minskat kraftigt sedan 1980, men minskningstakten har bromsats upp under senare år. De senaste 24 åren har minskningstakten uppgått till 25 (15–50) %. Populationen i Sverige bedöms utgöras av cirka 98 000 par.

Förekomst i området

Skrattmåsen observerades födosöka inom inventeringsområdet under 3 tillfällen. Arten födosöker men häckar inte inom området.

Stare (VU)

Ekologi

Staren häckar oftast i grova träd med hål men kan också häcka i fågelholkar. Arten behöver en ganska varierad livsmiljö bestående av gräsmattor, åkrar, eller parker. Födosök sker oftast på marken och ibland långt ifrån boplatsen. Staren är rödlistad som sårbar (VU). Den har visst indikatorvärde för värdefulla och artrika naturmiljöer då den ofta häckar i gamla hålträd och är gynnas av ett varierat odlingslandskap.

Status/trend

Stare är rödlistad som VU-sårbar, på grund av en populationsutveckling som varit nedåtgående under en lång tid. De senaste 20 åren har populationen minskat med drygt 40% (Wirdheim 2021). Enligt Green m.fl. 2021 visade inventeringar genomförda under sommaren på en fortsatt negativ

trend, medan inventeringar från vintern 2020/2021 visade på en viss uppgång i antal starar. Uppgång förklaras delvis med mildare och snöfria vintrar.

Förekomst i området

Stare har observerats under 7 inventeringstillfällen. 7–9 par bedöms finnas i området med endast 2 revir har ritats ut eftersom reviren har stor överlappning. Det bedöms finnas 6 konstaterade häckningar och 1 möjlig häckning inom inventeringsområdet. Betesmarken som är belägen väst, nordväst om Lilla Sunnersta utgör ett viktigt födosöksområde för stararna.

Stenskvätta (rödlistad som NT 2005)

Ekologi

Stenskvättan är en marklevande art som föredrar öppna miljöer med kort markvegetation som t.ex. naturbetesmark, åkermark, steniga öar i yttre havsbandet samt kalfjäll. Eftersom stenskvättan är en hålhäckare är förekomst av lämpliga håligheter en förutsättning för häckning. I stenskvättans fall handlar det främst om en god tillgång på stenar, stenrösen och andra markhåligheter (ArtDatabanken 2022).

Status/trend

Förekomst i området

Stenskvätta observerades under 1 inventeringstillfälle i lämplig biotop, arten häckar inte inom området.

Svartvit flugsnappare (NT)

Ekologi

Svartvit flugsnappare häckar i löv- och blandskog, samt i trädgårdar och parker. Arten är hålhäckare och i tätbebyggda områden häckar den gärna i fågelholkar. Svartvit flugsnappare lever främst av insekter, spindlar och fjärilar samt deras larver men under hösten utökas menyn med frukter och bär.

Status/trend

Populationen av svartvit flugsnappare har minskat med knappt 20% de senaste 10 åren och arten är rödlistad som Nära hotad (NT).

Förekomst i området

Svartvit flugsnappare observerades under 5 inventeringstillfällen. Arten har 5 permanenta revir inom området, vilket innebär en trolig häckning.

Sånglärka (tidigare rödlistad som NT)

Ekologi

Sånglärka häckar främst på jordbruksmark, men arten förekommer även på andra typer av öppna områden såsom mossar, hedar och alvar. Sånglärkan föredrar öppna landskap och är oftast den vanligaste arten i öppna landskap med en stor andel öppna sädesfält (ArtDatabanken 2022).

Status/trend

Sånglärkan var från 2005-2015 rödlistad som nära hotad (NT), arten har minskat kraftigt de senaste 30 åren men minskningstakten har stagnerat de senaste 10 åren. Sånglärkan bedöms idag ha en livskraftig status.

Förekomst i området

Sånglärka observerades under alla inventeringstillfällen, arten har 3 permanenta revir inom inventeringsområdet, vilket innebär en trolig häckning.

Sävspurv (NT)

Ekologi

Sävspurv häckar i busksnår och bladvassbälten vid sjöar, dammar och vattendrag, samt i buskrika sumpmarker. Den kan förekomma allmänt vid slättsjöar med vassbälten och med viden. Sävsparven förekommer också i jordbrukslandskap om där finns småvatten, öppna diken eller kanaler med förekomst av buskar. Den häckar också på myrar, särskilt i norra Sverige (ArtDatabanken 2022).

Status/trend

Sävspurv är rödlistad som nära hotad – NT och populationen bedöms ha minskat med 17% senaste 20 åren (BirdLife 2022). Arten är rapporterad från området tidigare via databasen Artportalen.

Förekomst i området

Sävspurv observerades under 2 inventeringstillfällen, arten har inget permanent revir inom inventeringsområdet men häckar troligen strax utanför området.

Stjärtmes (LC)

Ekologi

Stjärtmesen häckar i löv- och blandskog, helst i orörda skogar med rik undervegetation och inslag av dödaträd. Arten bygger ett avlångt och slutet bo av mossor. Det sammanfogas med bland annat spindelväv och maskeras skickligt av näver och lavar.

Status/trend

Populationen uppnår inte gränsvärdet för rödlistning, men en minskning av populationen pågår eller förväntas ske, varför arten möjligen blir rödlistad framöver. Arten indikerar också ursprungliga löv- och blandskogsmiljöer med förekomst av död ved.

Förekomst i området

Ett par stjärtmes har ett permanent revir inom inventeringsområdet och häckar troligen där.

Tornseglare (NT)

Ekologi

Tornseglare häckar gärna under storkupiga tegelpannor eller i andra håligheter och nischer i byggnader. Majoriteten av tornseglarbeståndet är helt knutet till mänsklig bebyggelse medan en mindre andel häckar i mer ursprungliga miljöer, i första hand i gamla hackspethål och andra typer av håligheter i träd samt i klippskrevor. Tornseglare kan även häcka i holkar som placeras i högt läge under en takfot eller på en husgavel med fria inflygningsmöjligheter. Tornseglaren lever hela sitt liv i luften. Den enda period i livet som tornseglaren inte tillbringar i luften är under häckningen samt vid extremt dåligt väder då de kan klamra sig fast i trädgrenar, på husväggar eller klippbranter. Födan utgörs uteslutande av insekter samt små spindlar som driver fram i luften hängandes i spinnrådar.

Status/trend

Tornseglare häckar från Skåne till Lappland. Tornseglare är rödlistad i kategorin Starkt hotad (EN) på grund av en kraftig populationsminskning. Under de senaste 24 åren har antalet häckande par minskat med närmare 55%. Rödlisteklassningen för tornseglare har successivt försämrats sedan år 2010 då den bedömdes som Nära hotad (NT). En orsak till tornseglarens tillbakagång är sannolikt brist på lämpliga boplatser. Moderna takläggningstekniker innebär ofta att storkupiga tegelpannor ersätts av exempelvis plåttak eller platta betongpannor vilka inte ger några inflygningsmöjligheter för tornseglare. För de tornseglare som häckar i träd, främst i Norrlands inland, har situationen sannolikt försämrats till följd av minskad mängd äldre skog med hålträd. Andra tänkbara orsaker till den kraftiga populationsminskningen är en vikande tillgång till föda.

Förekomst i området

Under de sista tre inventeringstillfällena observerades 6-16 par tornseglare inom och i anslutning till inventeringsområdet, men det är oklart om något par häckar där.

Tornseglare observerades ofta segla ovanför villaområdet strax nordväst om Lilla Sunnersta, där lämpliga takpannor förekommer. Inventeringsområdet utgör en viktig födosöksmiljö för flertal tornseglare.

Ärtsångare (NT)

Ekologi

Ärtsångare häckar i variationsrika och mosaikartade landskap med mycket småbiotoper av öppna ytor och buskmarker. Den trivs i odlingslandskapets halvöppna betesmarker, i skogsbryn och trädgårdar och ibland även i parkmiljöer. Ärtsångaren livnär sig på insekter och deras larver, spindeldjur och i viss utsträckning även små blötdjur. Ärtsångare verkar inte ha särskilt höga krav på sin livsmiljö i tätortsnära områden och Ekologigruppen bedömer att den har ett visst indikatorvärde för värdefulla miljöer.

Status/trend

Ärtsångare är klassad som Nära hotad (NT) i den senaste rödlistan från år 2020. Den svenska populationen av ärtsångare har gått ned cirka 20% de senaste tio åren (ArtDatabanken 2020). Ärtsångare missgynnas bland annat av avverkning av grova och gamla träd och när brynmiljöer försvinner.

Förekomst i området

Ärtsångare observerades under 5 inventeringstillfällen. Arten har ett permanent revir inom inventeringsområdet, vilket innebär en trolig häckning.

Gröngöling (rödlistad 2015)

Ekologi

Gröngöling förekommer främst i lövträdmiljöer gärna i miljöer med gamla eller senvuxna träd med grov bark, skador, döda delar eller håligheter. Asp är ett viktigt värdträd för så väl häckning som födosökande.

Status/trend

Gröngöling var rödlistad 2015 på grund av att populationen under en följd av år minskat kraftigt. Populationen har nu stabiliserat sig (på en lägre nivå) och arten bedöms enligt 2020 års rödlista som livskraftig (LC). Enligt Wirdheim m.fl. 2022 visar dock arten fortfarande på en negativ populations-trend. Gröngöling är dock fortfarande lokalt sällsynt varför Ekologigruppen bedömer den som naturvårdsrelevant.

Förekomst i området

Gröngöling observerades under flera inventeringstillfällen. 1 hane bedöms ha ett permanent revir inom inventeringsområdet. Detta innebär en möjlig häckning.

Gransångare (LC)

Ekologi

Gransångare häckar oftast i lövskog eller i lövblandadskog och livnär sig på insekter. Arten kan också förekomma i andra biotoper som buskmark, öppna myrbiotoper, och barrskog.

Status/trend

Arten har en livskraftig status men är ovanlig i regionen.

Förekomst i området

Spel/sång av gransångare noterades under två inventeringstillfällen. Inom inventeringsområdet förekommer lämpliga biotoper för arten, främst ädellöv- och triviallövskogen.

Gräshoppsångare (LC)

Ekologi

Gräshoppsångare häckar i öppna landskap och föredra fuktiga gräsmarker, ängar, våtmarker och intill dikaen och åar. Arten håller sig oftast på marken och är därför svår att få syn på. Den bygger bo av strån löv och gräs.

Status/trend

Gräshoppsångare är tidigare rödlistad, populationen minskade med 55–80% de senaste 30 åren men bedöms ha varit stabil de senaste 10 åren. Arten är lokalt ovanlig och anses ha en negativ trend.

Förekomst i området

Gräshoppsångare noterades under 2 inventeringstillfällen. Arten häckar inte inom investeringsområdet.

Kattuggla (LC)

Ekologi

Kattuggla förekommer från Skåne till Norrlandsgränsen, och häckar i löv och blandskog i anslutning till odlad mark, och större trädgårdar. Arten föredrar ekskog. Kattugglan häckar helst i ihåliga träd eller holkar och lägger ägg tidigt på våren.

Status/trend

Kattugglan har livskraftiga populationer och inga större populationsförändringar har noterats.

Förekomst i området

Kattugglan är lokalt ovanlig och observerades under 2 inventeringstillfällen. 1 exemplar noterades inom inventeringsområdet i lämplig biotop och 1 par har enligt Artportalen ett permanent revir i anslutning till inventeringsområdet. Detta innebär en möjlig häckning samt en trolig häckning.

Näktergal (LC)

Ekologi

Näktergal förekommer i kustlandskapen i södra och mellersta Sverige samt stora sjöar. Den förekommer sparsamt längs norrlandskusten till Västerbotten. Arten föredrar att häcka nära marken i buskar och snår och trivs i fuktiga miljöer som skuggiga lövskog och buskrika våtmarker.

Status/trend

Arten har en negativ trend, antalet reproduktiva individer misstänks minskat de senaste 10 åren. Arten bedöms ha minskat med 30–70% de senaste 30 åren.

Förekomst i området

Näktergal har observerats under 3 inventeringstillfällen. En hane bedöms ha ett permanent revir precis utanför inventeringsområdet, vilket innebär en trolig häckning.

Sparvhök (LC)

Ekologi

Sparvhök häckar i barr och lövskog över hela landet, den livnär sig på småfåglar i träd och buskar. Arten är vanlig i de flesta typer av skogsbiotoper men även i öppna landskap med träd. Den föredrar att jaga längs med skogsbryn. Sparvhök är vanligt förekommande i stadsmiljöer och trädgårdar där den kan häcka i parkmiljöer.

Status/trend

Beståndet har haft en livskraftig status sedan 2005.

Förekomst i området

Inom inventeringsområdet bedöms sparvhök inte ha något revir. Arten påträffades under ett inventeringstillfällen.

Tornfalk (LC)

Ekologi

Tornfalk häckar över hela landet och livnär sig huvudsakligen på möss, sorkar och andra smådjur. Arten häckar i ihåliga träd, holkar och klippavsatser men även i kyrktorn och gamla ruiner.

Status/trend

Tornfalk bedöms ha livskraftiga populationer.

Förekomst i området

Tornfalk är lokalt ovanlig, arten påträffades födosökande i lämplig häckningsbiotop under 2 inventeringstillfällen och bedöms inte ha något revir inom inventeringsområdet.

Östersjötrut (VU)

Ekologi

Östersjötrut (*Larus fuscus fuscus*) är en underart av silltruten (*Larus fuscus*). Underarten häckar längs Östersjöns kuster i Sverige, Finland och Estland, i norra Norge, vid insjövatten spridd över hela södra och mellersta Finland, vidare i ryska Karelen till Onega och södra delen av Vita Havet i öster. Den häckar vanligen kolonivis på låga och skogslösa skär. Den kan även häcka på hustak i samhällen. Arten är en allätare som främst äter fisk, men även insekter, daggmaskar och restavfall kan ingå i födan, varför den kan ses födosöka i samhällen. Östersjötruten är en flyttfågel som lämnar nordnorden under juli till oktober och flyttar till östra medelhavsländerna, svarta havet och framför allt till sjöar i Riftdalen och västerut i Kongobäcknet ut till Atlantkusten (ett flyttmönster som skiljer sig från de andra underarterna).

Status/trend

Östersjötrut är rödlistad som VU (sårbar). Minskningen av silltruten beror huvudsakligen på östersjötrutens kraftiga minskning i Östersjön, från cirka 17 000 par till dagens cirka 9000. Samtidigt som östersjötruten har minskat i Sverige har utbredningens tyngdpunkt förskjutits norrut. Under 1970-talet fanns två tredjedelar av beståndet längs Götalands och Svealands kuster, men numera är norrlandsbeståndet ungefär lika stort som det i södra Sverige.

Förekomst i området

Östersjötrut påträffades under 3 inventeringstillfällen men häckar inte inom inventeringsområdet.

Ängspiplärka (LC)

Ekologi

Ängspiplärka häckar på öppna marker, som fuktiga gräsmarker, heddar och myrar. Arten bygger bo på marken väl dolt i vegetationen.

Status/trend

Arten var rödlistad som NT 2015, men har på senare år återhämtat sig och bedöms idag som LC. Populationen förväntas öka i framtiden.

Förekomst i området

Ängspiplärka påträffades under ett inventeringstillfällen, arten häckar inte inom inventeringsområdet.

Vanligt förekommande fågelarter

I samband med inventeringen noterades en stor mängd mer vanligt förekommande fågelarter. Dessa arter redovisas i tabell 3.

Tabell 3. Tabellen redovisar övriga fågelarter påträffade i området i samband med inventeringen, samt uppskattat antal par.

Svenskt namn	RK/FD	Häckningsstatus	Datum
Bergfink	LC	1 hane spel/sång. Ej häckning.	2023-04-27
Blåmes	LC	8–12 par, konstaterad häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Bläsgås		2 ex, Födosöker i området	2023-04-04
Bofink	LC	4–8 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Domherre	LC	15 ex, födosökande, ej häckning	2023-04-04
Enkelbeckasin	LC	1 ex spel/sång	2023-04-04
Fasan		2 ex permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Grå flugsnappare	LC	1–2 par, permanent revir, trolig häckning	2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Grågås	LC	Födosökande, sträckande, ej häckning	2023-04-04
Grågås x Kanadagås		Sträckande	2023-04-04
Gråhäger	LC	Sträckande	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-06-16
Gräsiska	LC	1 ex, ej häckning	2023-04-04
Gräsand	LC	Sträckande	2023-04-04, 2023-05-10
Grönsiska	LC	5–8 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-16, 2023-06-25.
Gärdsmyg	LC	1–2 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-05-10, 2023-06-12.
Gök	LC	2 ex, spelsång, möjlig häckning	2023-04-04, 2023-06-16.
Kaja	LC	4 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-16, 2023-06-12, 2023-06-25
Koltrast	LC	2–6 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Korp	LC	3 ex, obs i häcktid lämplig biotop, ej häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12.
Kungsfågel	LC/ Tidigare rödlistad	1 ex, ej häckning	2023-04-27
Ladusvala	Negativ trend	2 ex, ej häckning	2023-06-04.
Lövsångare	LC	2–3 par, permanent revir, trolig häckning	2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Mindre korsnäbb	LC	2–6 ex, stationär, utanför häcknings-tid	2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Nötskrika	LC	2 ex, permanent revir, par i lämplig häckbiotop	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-06-25
Nötväcka	LC	5–8 par, permanent revir trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Pilfink	LC	4–5 par, permanent revir, häckar ej inom området men troligen utanför	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Ringduva	LC	9 ex, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Rödhake	LC	2 par, permanent revir, konstaterad häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.

Rödstjärt	LC	2 par, permanent revir, trolig häckning	2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Skata	LC	3-4 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Skogssnäppa	LC	1 ex, ej häckning	2023-05-10
Steglits	LC	1-2 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-16, 2023-06-12, 2023-06-25.
Stenknäck	LC	2 par, föda åt ungar, konstaterad häckning (ett av paren)	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-16, 2023-06-25.
Storskarv	LC	Sträckande	2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-04
Storskrake	LC	Sträckande	2023-04-04, 2023-04-27.
Större hackspett	LC	3 revir, Konstaterad häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Större korsnäbb	LC	1 ex, ej häckning	2023-06-25
Svarthätta	LC	8 revir (hanar), permanent revir, trolig häckning	2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Sädesärla	LC	1 par, permanent revir, häckar utanför området	2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-16, 2023-06-12, 2023-06-25.
Sävsångare	LC	1 ex, permanent revir, möjlig häckning	2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Talgoxe	LC	8-12 par, konstaterad häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-05-25, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Taltrast	LC	1-2 par, permanent revir, trolig häckning	2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-16, 2023-06-25.
Tamduva		5 ex, permanent revir, trolig häckning	2023-04-04, 2023-04-27, 2023-05-10, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Trädgårdsångare	LC	5-6 par, permanent revir, trolig häckning	2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.
Trädkrypare	LC	1 ex spel/sång, troligen ej häckning	2023-04-27,
Trädpiplärka	LC	1 ex, spel/sång	2023-05-10
Törnsångare	LC	3 par, permanent revir, trolig häckning	2023-05-10, 2023-06-04, 2023-06-12, 2023-06-16, 2023-06-25.

Lagstiftning för fåglar

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Alla svenska fåglar är fridlysta enligt 4 §.

Beslutade förändringar i lagstiftningen 2022

Artskyddsförordningen 4 §

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om störningen saknar betydelse för att:
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) att återupprätta populationen till denna nivå

Regeringen fattade 2022-06-16 beslut om att förändringar i artskyddsförordningen. Förändringarna, som berör fåglar omfattas av förordningens 4 §, och trädde i kraft 2022-10-01 (Regeringskansliet 2022).

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Skrivningen i punkt 4 i den tidigare förordningen angav att fortplantningsområden och viloplats ej fick skadas eller förstöras. Detta strikta skydd som omfattade alla vilda fåglar utgår nu alltså.

Skyddet inriktas nu på arter där påverkan i form av skogsbruk eller exploatering kan leda till att arternas populationer (regionalt eller lokalt) påverkas negativt. Störning som orsakar sådan påverkan är således fortfarande förbjuden.

Naturvårdsverket anser i sitt remissvar till regeringen angående förändringen att befintlig praxis att begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning.

Ekologigruppen bedömer att arter som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå. Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter
- arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population
- arter som tidigare varit rödlistade som omfattas är de arter där populationen inte minskar men där denna stabiliserats på en lägre nivå (minst <-25%) på grund av habitatförändringar i Sverige. Arter som återgått till en tillfredsställande nivå omfattas ej.

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen ska lagen tolkas som att det efter den 2022-10-01 inte längre finns ett strikt skydd mot att skada fortplantningsområden. Detta skydd ersätts då av förbud mot att störa arter så att deras population kan skadas.

Tillfredsställande population

EU-domen i mars 2021 innebar att det inte var tillåtet att negativt påverka lokal population/bevareandestatus av någon fågelart. Den nya lagstiftningen innebär att det nu istället är förbjudet att skada eller avsiktligt störa vilda fåglar så att det finns risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredsställande nivå förhindras.

Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i vissa fall verksamma skyddsåtgärder genomföras så att kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på eller i anslutning till en plats för vila eller fortplantning.

Det ska tilläggas att det finns en stor osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i den nya lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Bedömning av eventuell påverkan av detaljplanen

Inom detaljplaneområdet planeras för bland annat radhus och förskolor, se illustrationsplan i Figur 2. Den planerade bebyggelsen överlappar med revir av de rödlistade arterna björktrast, gråkråka, svartvit flugsnappare, grönfink, gulsparv, stare, entita och ärtsångare. Ytterligare rödlistade arter som förekommer med enstaka fynd inom bebyggelseområdena är buskskvätta, mindre hackspett, sävsparv och tornseglare. Spillkråka observerades med ett fynd i kanten av planområdet och arten har en minskande population samt är rödlistad som NT och listad i Fågeldirektivet. Naturvårdsarterna gröngöling, göktyta, sånglärka och stjärtmes bedömdes ha revir inom planområdet där det planeras bebyggelse.

För dessa arter behöver det utredas vidare om bebyggelsen kan ha en negativ påverkan på arternas population och detta görs i en artskyddsutredning. Om det finns risk för en negativ påverkan kan man behöva göra justeringar i planen och/eller utföra skyddsåtgärder för att säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion och att populationerna av arterna därmed inte riskerar att minska.

Gråsparv, bergfink, enkelbeckasin, hämpling, accipiterhök, silltrut och vattenrall bedöms sannolikt inte påverkas av byggplanerna.

Förslag till vidare utredningar

Rekommendationen är att genomföra en artskyddsutredning där en bedömning av påverkan på arterna utreds, och där förslag ges på skyddsåtgärder i syfte att undvika störning som riskerar att populationerna av förekommande fågelarter inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Referenser

Tryckta källor:

Green M., Haas, F. & Lindström Å. 2023. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2022. Lunds universitet.

Naturvårdsverket 2003. Undersökningstyp: Fåglar: Revirkartering, generell metod. Version 1:1: 2003-04-04 (Författare Sören Svensson).

Naturvårdsverket 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda fåglar. 2010-12-21. Kapitel förenklad revirkartering.

Naturvårdsverket 2012. Undersökningstyp: Fåglar: Revirkartering, generell metod. Version 1:1: 2012-06-21 (Författare Sören Svensson).

Ottosson, U., R. Ottvall, J. Elmberg, M. Green, R. Gustafsson, F. Haas, N. Holmqvist, Å. Lindström, L. Nilsson, M. Svensson, S. Svensson, and M. Tjernberg. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

SFS 2007:845. Artskyddsförordning

Wirdheim 2022. Sveriges fåglar 2022. Resultat från inventeringar gjorda till och med 2021. BirdLife Sverige, svensk fågeltaxering vid Lunds universitet, Artdatabanken, SLU

Digitala källor:

Artdatabanken 2023. Artfakta. Webverktyg för sökning om fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning> (Hämtad: 2023-10-10)

Artportalen 2023. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se> (Hämtad: 2023-09-29)

BirdLife 2012. SOF-Sveriges ornitologiska förening. Häckningskriterier. <http://birdlife.se/atlasinventering/hackningskriterier/>

Svensk Fågeltaxering. <http://www.fageltaxering.lu.se/> (Hämtad: 2023-09-29)

Bilaga 1. Inventeringsfakta

7 besök genomfördes i inventeringsområdet genom att området systematiskt gick igenom enligt gängse metodik. Vid fältbesöken användes en iPad med programvara Fieldmaps för att registrera fågelobservationer. Vid varje observation av naturvårdsrelevant fågel noterades art, plats, kön (om möjligt), antal och häckningskriterie/aktivitet.

Fältbesöken startade strax efter soluppgången under dagar med klart väder och svaga vindar och avslutades under förmiddagen eftersom fågelaktiviteten vanligtvis avtar successivt fram på dagen. I tabell 4 redovisas tidpunkter och inventerare för inventeringstillfällena.

Tabell 4. Tidpunkt för inventeringstillfällena och inventerare.

Besök nr	Datum	Inventerare
1	2023-04-04 (morgon)	Max Karlsson
2	2023-04-04 (kväll)	Max Karlsson
3	2023-04-27	Max Karlsson
4	2023-05-10	Max Karlsson
5	2023-06-04	Max Karlsson
6	2023-06-12	Max Karlsson
7	2023-06-16	Max Karlsson
8	2023-06-25	Max Karlsson

Bilaga 2. Metodik

Fältinventering

Två metoder har använts vid inventeringen: revirkartering och atlasinventering. Genom att kombinera de båda metoderna ges svar på hur många revir av en specifik art det finns inom ett område, och om det rör sig om konstaterad, trolig eller möjlig häckning. Denna information redovisas i respektive artkarta. Nedan redovisas de två metoderna närmare.

Metod Revirkartering

Fågelinventeringen har genomförts i fält genom metod: Fåglar, revirkartering, generell metod (Naturvårdsverket 2003). Undersökningstypen är den vanligaste metoden för bestämning av tätheter för fågelarter i landmiljöer. För de flesta av arterna bestäms det absoluta antalet häckande fågelpar genom att deras revir kartläggs inom en avgränsad areal. Metodiken för en fullständig revirkartering rekommenderar åtta till tio besök i fågelfattiga skogar och 10–12 besök i fågelrika skogar (Naturvårdsverket 2003). Fältbesöken fördelas under fåglarnas häckningstid och ska utföras under samma år. Naturvårdsverkets bedömning är att det i vissa fall, med kvalitet, går att genomföra en inventering med färre besök, även om det innebär en större osäkerhet (Naturvårdsverket 2010).

Inventeringen har framförallt omfattat naturvårdsrelevanta fågelarter som hävdar revir genom sång dagtid. Med naturvårdsrelevanta arter menas här rödlistade arter, arter markerad med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population (faktarutavdelning 6). För dessa arter har revir ritats ut. I områden där bedömningen är att det finns förutsättningar för nattaktiva arter, till exempel ugglor och nattskärar, har ett till två besök förlagts nattetid. Rovfåglar karteras inte med god säkerhet med den metod som använts, men bedömningen är att en rovfågelhäckning sannolikt hade uppmärksammats vid inventeringen.

Vid en revirkartering tar man hänsyn till att det måste finnas observationer från flera besök i varje revir. Antalet observationer som behövs för att revir ska konstateras är tre om antalet inventeringstillfällen är 8–10. Vid inventering med färre besök identifieras ett revir även om endast två observationer har gjorts. Hänsyn tas också till samtidiga observationer mellan närliggande revir för att avgöra om det rör sig om ett, två eller flera revir (Naturvårdsverket 2012).

Markeringen för observationen där fågeln uppehöll sig gjordes på handdator. Om individen förflyttade sig sattes en punkt med samma ID-nummer. Detta för att dubbelräkning inte skulle ske. Med grund i antalet observationer under alla inventeringstillfällen och individernas beteende görs en samlad bedömning om arternas revir. Arter som inte omfattas av revirkarteringen är lokalt mycket vanliga arter som exempelvis lövsångare, blåmes, talgoxe, skata och bofink. Dessa arter noteras bara genom uppskattning av antalet par i inventeringsområdet, samt häckningskriterium enligt metodik svensk fågelatlas (BirdLife 2012), tabell 5.

Metod atlasinventering

Revirkarteringen kompletterades med undersökningstyp atlasinventering (Bengtsson, K. & Green, M. 2013), enligt metodik från svensk fågelatlas (BirdLife 2012). En atlasinventering visar de olika fågelarternas utbredning i landskapet under häckningstid. Under en atlasinventering letar man efter och registrerar häckande fåglar i det område inventeringen avser. Metodiken bygger på ett system med 20 olika häckningskriterier som på olika sätt påvisar säker, trolig eller möjlig häckning av alla förekommande arter inom området (Bengtsson, K. & Green, M. 2013).

För varje art och revir noteras högsta häckningskriterium enligt metodik svensk fågelatlas (BirdLife 2012), tabell 5. Fågelns aktivitet noterades i en av de tjugo kategorier av häckningskriterier (ex sång, föda till ungar etc.). Aktiviteterna gav sedan bedömningen häckning i kategorierna möjlig häckning (en observation av fågeln i häcktid), trolig häckning (permanent revir, varnande fåglar etc.), konstaterad häckning (observerad med mat till ungar, bo eller nyligen flygga ungar sedda). Permanent revir

identifieras då en fågel hörs sjunga vid minst två tillfällen med minst tre dagars mellanrum. Det är troligt att häckning sker inom ett permanent revir men för att betrakta häckningen som konstaterad behövs att högsta häckningskriterie det vill säga besöker bebott bo, mat till ungar, nyligen flygga ungar med mera noterats.

Häckningskriterier för konstaterad häckning enligt BirdLife

- 1. Bo, ägg/ungar
- 2. Bo, hörda ungar
- 3. Ruvande
- 4. Äggskal
- 5. Föda åt ungar
- 6. Bär exkrementssäck
- 7. Besöker bebott bo
- 8. Pulli, nyligen flygga ungar
- 9. Nyligen använt bo
- 10. Avledningsbeteende
- 11. Bobygge

Häckningskriterier för trolig häckning enligt BirdLife

- 12. Ruvfläckar
- 13. Upprörd/varnande
- 14. Besök på trolig boplats
- 15. Parning/parningsceremonier
- 16. Permanent revir

Häckningskriterier för möjlig häckning enligt BirdLife

- 17. Par i lämplig häckbiotop
- 18. Spel/sång
- 19. Obs. i häcktid, lämplig biotop
- 20. Obs. i häcktid

Läsanvisning till fortplantningsområden-/revirkartor

I kartorna, figur 3–7, redovisas förekomst av de påträffade naturvårdsrelevanta arterna. Om en art påträffades minst tre gånger inom inventeringsområdet har fortplantningsområden/revir ritats ut. Eftersom endast 8 besök genomfördes har revir ritats ut vid 2 observationer också. Fågelarternas aktivitet noterades enligt de tjugo kategorier av häckningskriterier som finns i metodik för svensk fågelatlas, tabell 5 (BirdLife 2012). Aktiviteterna ligger sedan till grund för bedömningen av häckningsindicium i kategorierna möjlig häckning (enstaka observation av fågeln i häcktid), trolig häckning (permanent revir, varnande fåglar etcetera) och konstaterad häckning (observerad med mat till ungar, bo eller observation av ungar som just lärt sig att flyga).

Det ska påpekas att de avgränsade fortplantningsområdena/reviren i kartorna inte anger exakta avgränsningar utan att det utgörs av evidensbaserade bedömningar. När fortplantningsområden/revir ritats in på kartan har hänsyn tagits till var observationerna av fågeln är gjord, vilken naturtyp arten ofta är knuten till, uppgifter om storlek på revir för respektive art (ArtDatabanken 2022), samt observationer av samma art i intilliggande fortplantningsområden/revir. I vissa fall så är osäkerheten vad gäller avgränsningen av fortplantningsområdet/reviret extra stor. Då markeras detta med särskild avgränsning på kartorna.

När det gäller vissa arter, exempelvis björktrast och stare, är det inte möjligt att avgränsa enskilda revir eftersom björktrast inte tydligt hävdar sina revir annat än mycket tidigt på våren. Därför häckar de gemensamt och använder samma födosöksområden. I dessa fall har den del av inventeringsområdet där observationer av arten gjorts identifierats som ett gemensamt revir för flera par.

Bilaga 3. Observationer som inte bedöms relevanta ur artskyddsförordningssynpunkt

Arter redovisade i tabell 6 bedöms inte häcka inom inventeringsområdet utan rör arter som uppehåller sig i området vintertid, rastar under flyttningen eller är förbiflygande.

Tabell 5. Tabellen visar naturvårdsrelevanta arter registrerade på databasen Artportalen som inte bedöms ha fortplantningsområden eller viloplatsen inom inventeringsområdet under åren 2000–2023. Det rör till exempel arter som uppehåller sig i området vintertid eller är förbiflygande. FD=Arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1. Rödlisterkategorier: (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad. LC=livskraftig.

Art	RK/FD	Förekomst	Datum
Dvärgmåså	LC/FD	Sträckande	Artportalen, 2022
Fisktärna	FD	Sträckande	Artportalen, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023
Gråspett	NT	Rastande	Artportalen, 2021
Gråtrut	VU	Sträckande	Artportalen, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023
Havsörn	NT	Sträckande	Artportalen, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023.
Strandskata	NT	Förbiflygande	Artportalen, 2021
Sångsvan	LC/FD	Sträckande	Artportalen, 2021
Trädläarka	LC/FD	Sträckande	Artportalen, 2022
Tofsvipa	VU	Sträckande	Artportalen, 2020, 2021, 2022
Vinterhämling	VU	Sträckande	Artportalen, 2022